

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 73. ANUL XI.

Sabia 17 Augustu 1863.

Telegrafulu este de dona ori pe septe-
mana: joia si Dumineca. — Prenume-
ratiunea se face in Sabia la expeditiua
foiei; pe afara la c. r. poste: cu bani
ata, prin scrisori francate, adresate
catra expeditiua. Pretulu pnummerati-
iei pentru Sabia este pe anu 7. fl. v. a.
ar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciele din Monarchia pe unu an.
8 fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl.
pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intia ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru dona ora cu 5/4 cr. a
pentru a treia repetire cu 3/4 cr. v.

Diaa transsilvana.

Siedinti'a XVII

tinuta Mercuri in 14/26 Augustu 1863.

Siedinti'a se incepe la 10 1/2 ora cu citirea si verifica-
rea protocolului siedintiei trecute. Sub decurgerea citirii
protocolului cont. Nemes, ca conducatorul comisiunii, ce
predase adress'a dietei in manile Comisarului regescu, pa-
sindu in fati'a presidiului raporteaza, ca Esc. Sea Comisa-
rulu dietalu a primitu cu indelustire adress'a si au esprimitu
speranti'a, ca si din partea Maiestatei Sele va fi intepenata
cu gratia; eara densulu din parte-si doreste numai a avea
ocasiune de a mai primi astfelu de elaborate mature
din partea dietei. (Sa traiasca!)

G. Romanu, deputatulu Mociului din alegerea suple-
toria, depune apromissiunea.

Presedintele comunica, ca proieptulu de lege
pentru esecutarea indreptatirei egale a natiunei romane si
a confessiunelor ei, precum si raportulu motivatu alu comi-
tetulu dietei s'au impartitu intre membrii dietei, si provoca
pre referintii a raportu despre cele lucrate.

Franc. de Transchenfels se suie pre tribuna si citeste
germanesce, apoi Muresianu romanesc si Laszlofi un-
guresce

Proiectulu de lege

propusu de catra comitetulu dietei
privitoriu la egal'a indreptatire a natiunei romane, cum si a
confessiunei greco-catolice si a celei greco-resaritene.

§. 1. Natiunea romana, religiunea greco-catolica ca a-
tare si religiunea greco-resaritena suntu intru intielesulu le-
giloru tieriei, ce se afla in vigore, intocma ca si celelalte trei
natiuni recunoscute prin legi.

§. 2. Cele patru natiuni regnicolare ale Marelui Prin-
cipatu alu Transsilvaniei, adica: cea magiara, secuiesca,
sasasca si romana suntu pe deplinu egal indreptatite si se
folosescu de aceleasi drepturi politice.

Intr'aceea se intielege de sine, cumca egal'a indrepta-
tire personala garantata toturoru fiiloru patriei fara diferintia
de natiunalitate si confessiune remane inviolabila.

§. 3. Religiunea greco-catolica ca atare si religiunea
greco-resaritena, cum si besericele lor, au totu acea pusatiu-
ne de sine statatore, care o ocupa celelalte religiuni si bise-
rici ale Transsilvaniei, adica: romano-catolic'a, elvetico-
reformat'a, evang.-luterana si unitarian'a in puterea legi-
loru patriei.

Prin urmare marturisitorii acelorasi suntu indreptatiti, ca
pre langa sustinerea dreptulu de suprainspectiune alu Co-
ronei statoritu prin constitutiune — sa-si reguleze, administre
si conduca afacerile lor eclesiastice si scolastice intru in-
tielesulu asiedieminteloru lor canonice si independinti de ori-
ce iniurintia a vreunei alte religiuni seu biserici.

Intr'aceea nu se pote si nu este permis, ca sub titlu
de vreun'a din cele siese religiuni recunoscute sa fia cineva
lipsitu de esercitiulu vreunui'a din drepturile politice.

§. 4. Numirile diferite ale partiloru tieriei nu intemeia-
za si nu dau drepturi politice nici unei natiunalitati.

§. 5. In marc'a Marelui Principatu alu Transsilvaniei se
va suscepe o emblema propria pentru natiunea romana.

§. 6. Tote legile tieriei, rescripte, ordinatiuni si ori care

alte mesuri administrative, care stan in contradicere cu de-
terminatiunile acestea, suntu desfiintiate si fara putere de lege.

§. 7. Puterea obligatoria a legii acesteia intra in acti-
vitate fara amanare. *) —

Apoi luandu de Trauschenfels cuventulu, dice: Innalta
casa! propasirea genulu omenescu pe calea dezvoltarei sele
spirituale si morale se manifesteaza de siguru si prin ne-
contestabilulu fenomen, ca angustele diferentie de caste, ca
separatiunile sentite prin privilegii, — aceste eriditati din
seculi trecuti, care, tinu despartitu pre omenii de omeni, pre
natiuni de natiuni sorori, — dinnaintea spiritulu tempului
modernu totu mai multu se nimicescu si pernu.

Mi-iau voia, a semnifica acestu fenomen ca unu ca-
racteru de propasire generala morala si intelectuala a genu-
lu omenescu, de orece nu pote fi indoiela, ca acel'a e nu-
mai rezultatulu acelei consciintie, ce se latiesce totu mai
departe si devine totu mai generala, a consciintiei adeca
despre demnitatea ce locuiesce in omu ca omu si despre in-
dreptatirea umana, ce resulta de aci.

Consciintu'a cea chiara a acestei demnitati si a indrep-
tatirei deduse de aici este insa preste totu cea d'antaiu si
cea mai delipsa cerintia pentru nobilizarea omului si a na-
tiuniloru si poporeloru, ce constan din omeni.

Numai acesta consciintia pote scuti pre individulu si
pre natiunile intregi de o directiune, carea acest'a nobilitate
daruita de Ddieu genulu omenescu o degrada si o intina;
numai acesta consciintia da garantia sigura pentru ascultarea
eterneloru legi ale moralei.

Innalta casa! problem'a, cu carea e sa reincepem noi
activitatea legislatoria in Transsilvani'a, descepta in mine,
fara de a voi, considerările premerse.

Noi vomu sa damu natiunei romane din Transsilvani'a
o patria, in carea ia pana acum a fostu; numai suferita,
vomu sa damu patria cu dreptu deplinu de indigenatu am-
beloru eii confessiuni, dintre care un'a n'a fostu recunoscuta in
autonomi'a sea, ceealalta a fostu numai suferita.

Facendu asi, seversimu numai unu actu alu dreptatii.

Au trecutu deja 232 ani, decandu natiunea ungara, se-
cuiasca si sasasca in patri'a nostra convenira, spre a-si ga-
rantá prin juramentu solenelu cele mai sacre drepturi de o-
meni si de natiuni, adeca libertatea credintiei, snstínera con-
stitutiunei si securitatea proprietatii.

Suntu 232 ani, decandu se infintia uniunea intre Un-
guriu, Secuiu, si Sasii din Transsilvani'a la anulu 1630.

Innalta casa! Natiunea Romaniloru astadi inca mai e
eschisa din acest'a legatura fratiasca! de si fiii aceleia au
portatu cu sinceritate, au impartitu cu sinceritate tote greu-
tatile, tote suferintiele acestei patrie cu noi! (Bravo!) de si
putine juguri de pamentu credu ca suntu in Tranni'a, care se
nu le fia udatu ei cu sudorea, cu sangele celu mai bunu alu
inimei lor. (Bravo!) Dupa parerea mea e numai unu actu
alu dreptatii ca acum, dupace sistem'a feudala ce-i impede-
ca pana la anulu 1848, s'a stersu in Transsilvani'a, natiunea
romana si confessiunile eii sa se primasca in acesta lega-
tura fratiasca. Dupa parerea mea e numai unu actu alu drep-
tatii, deca natiunei romane, deca religiunei gr. ort. ii
vomu deschide in patri'a nostra cea mai deplina in-

*) In diu'a urmatoare ne pomeniramu cu altu testu alu acestui proiectu, care
insa nu ne ierta tempulu si spatiulu a-lu reproduce acum. Ne pare reu
insa, ca din caus'a stilisárilor adeveratu rele si pline de germanismi si
provincialismi si n'ia trebuia sa se mai faca studiul de limba. (Red.)

dreptăţire egală cu celelalte naţiuni şi religiuni ale Transilvaniei, care erau încise cu legatură uniunii patrice.

Credeti că vorbesci tocmai în sensul şi spiritul tuturor aceloră, cari se ţinu de naţiunile şi religiunile foste până acum deplin îndreptăţite, deaca, dându fratilor români mână frăţiescă îi voiu incredinţă în numele aceloră: ca-i binevenţăm din inimă în legatură noastră frăţiescă şi ca ne ţinem de cea mai sântă datorinţă de a le face d'aci 'ncolo dreptate în tota privinţă, nu numai pentru de a şterge nedreptatea timpurilor trecute, ci şi pentru ca numai prin această vomu basă pe calea cea mai sigură concordiă cea atât de trebuincioasă patriei noastre, şi iubirea frăţiescă între naţiuni, şi prin această înflorirea şi fericirea iubitei noastre patrie. (Bravo! vivat! sa trăiescă!)

Apoi citeşte testul germanu alu

Reportului

comitetului dietei despre antei'a propusă regesca, adeca despre proiectul de lege, privitoriu la efectuarea egalei îndreptăţiri a naţiunii române şi a confesiunilor ei, cu vigore pentru Marele-Principatu alu Transilvaniei.

La consultarea asupră propusă antei'a regesci, adeca a proiectului de lege privitoriu la efectuarea egalei îndreptăţiri a naţiunii române şi a confesiunilor ei, a socotitu comitetul dietei a purcede principialmente din acelu punct de vedere conducătoriu, care crede a-lu vedé expresu în proiectul de lege contienatoriu de antei'a propusă regesca.

Ambele proiecte de legi, — adeca acelu ce şierbesce ca propusă regesca, şi acelu de către comitetul dietei propus, purcedu asiă dăra din unu şi acelaşi punct de vedere, şi anume din acela, că edificiulu celu vechiă constituţional, restituit de Maiestatea Sa preînaltă în 20. Octobrie 1860 celor trei naţiuni ardelenă până aci îndreptăţite şi patru religiuni recunoscute, — fără de a se lasă însă de acum în schimbări adăncu tăietore şi straformari nouă a aceluiaşi, — sa se largesca astfel, încatu sa-si afle într' acelaşi acumă şi o a patră naţiune şi inca două confesiuni loculu cerutu pentru desvoltarea loră naţională şi confesională, în aceeaşi mesura, precumu au avută această naţiunile şi confesiunile până acum îndreptăţite.

Asiă dăra comitetul dietei în proiectul din partea sa comandatu nu propune o schimbare în sistemă constituţională ardelenă mai de nainte, ci numai o estindere a sistemă constituţională ardelenă, ce se afla în vigore şi a sustatu şi mai înainte.

De orece dăra punctulu de vedere conducătoriu alu proiectului de lege, contienatoriu propusă antei'a regesca, se unesce pre de plinu în privinţă obiectului acestuia de pertractare cu acela alu comitetului dietei: asiă şi schimbările propuse de către comitetul dietei în proiectul de lege din partea sa comandatu, se restringu esentialmente numai

1. la schimbările întru impartirea materiei subversante, şi
2. la schimbarea în stilisare.

1. Schimbările propuse întru impartirea materiei crede comitetul dietei a fi justificate prin aceea, căci în proiectul de lege din partea sa propusă materiă e mai sistematicu impartită, dispusă în lege, care stău în combinaţiune logică şi provină naturalu un'a din altă, suntă mai apropiate şi mai strinsu legate la oalta, de cumu e această în proiectul de lege contienatoriu de propusă regesca.

Dupăce adeca în §. 1 alu proiectului comitetului se enuncia în genere recunoscerea legală a naţiunii române, a religiunii gr. catolice că atare, şi a bisericei gr. resaritene, —

§. alu 2. enuncia mai antăiu egală îndreptăţire a naţiunii române cu celelalte naţiuni regnicolare ale Transilvaniei, şi totodata asigură pe ceialalti fii ai patriei, cari nu se ţinu de vre un'a din cele 4 naţiuni ale Transilvaniei acum îndreptăţite, precumu egală îndreptăţire personale rămâne inviolabile, —

§. alu 3. tracteaza deosebitu despre pusă egale îndreptăţiri a religiunii greco-catolice că atare şi a religiunii greco-orientale fatia cu celelalte religiuni din Ardelu îndreptăţite, şi confine în secţiunea încheiatore dispusă, precumu că netinerea de vre un'a din cele şiese religiuni acum recunoscute pe nimenea nu-lu eschide dela exercitiulu drepturilor politice.

§§. 4, 5, 6 şi 7 stău cu proiectul propusă regesci în conformitate, numai cătu în §. 6 se mai propune adăugerea, ca şi rescriptele regesci, ordinatuni şi alte me-

suri administrative dimpreună cu legile tierei, care stău în contradicere cu determinatiunile acestea, suntă pentru mai marea precauţiune declarate desterse.

2. Schimbările în formularea stilistică numai întru atâtă le-a aflatu comitetul de lipsă, încatu această s'a aretată a fi de lipsă pentru întielesul mai lamuritu alu testului legi.

În suprascriptu, vorbă „efectuarea“ din proiectul de propoziţiuni s'a lasatu în proiectul comitetului afara, pentru ca espressionea această aru presupune apriatu esistenţă unei legi despre egală îndreptăţire a naţiunii române şi a confesiunilor ei, şi aru însemnă, că şi candu aru fi acum numai de a se aplică această lege în pracsă.

De orece însă o lege despre egală îndreptăţire naţională a naţiunii române şi a religiunilor ei până acumă nu a existatu, asiă s'a aretată această emitere justificată.

Schimbarea, prin care în titlulu proiectului de lege s'au propus de către comitetul dietei în locu de „şi a confesiunilor ei“ vorbe mai lamuritu însemnată „cum şi a confesiunii greco-catolice şi a celei greco-resaritene“, se arata prin aceea justificată, că după stilisarea cea din anteu titlu se vedea avé unu întielesu, că cându confesiunea gr.-catolică că atare şi confesiunea greco-orientală numai întru atâtă aru fi egală îndreptăţite, încatu acelea stău în legatură cu naţiunea română, pe cându după parerea comitetului dietei egală îndreptăţire a ambelor confesiuni are sa se enuncie fără privire la împrejurarea aceea casuală, ca acele-si capeta prin multimea credinciosilor aici în Transilvania şi unu coloritu naţionalu.

În §. 1. a aflatu comitetul dietei indicarea vorbelor „întru întielesul legilor tierei tocmai că şi celelalte trei naţiuni recunoscute şi patru religiuni ale Transilvaniei“ din acelu temeu de lipsă, pentru ca particulă „asemenea“ în proiectul de propoziţiuni indică o referinţă, care acolo nu eră exprimată, şi asiă cereă o întregire.

§. alu 2. din proiectul comitetului se abate cu totul dela §. 2. din proiectul propoziţiunilor, pentru ca astă asiă o cereă nouă impartire a materiei, şi întielesul legi. Dacă în §. 1. se enuncia legală recunoscere a naţiunii române, a religiunii greco-catolice şi a religiunii greco-orientale, atunci la §. 2 se nasce firesce întrebarea: ca de ce suntă acelea recunoscute? —

§. 2. din proiectul comitetului resolva întrebarea astă: — de egală îndreptăţire, — şi vre a staveri gradulu îndreptăţirii — de orece espressionea această e de natura relativă, — prin aceea, ca-i pune de mesura alatorea îndreptăţirea decâtă naţiunea magiara, secuia şi sasa mai înainte castigată.

Pentru că sa se redice grija acelor fii ai patriei, cari nu se ţinu de vre un'a din estea patru naţiuni îndreptăţite că şi cându prin această se aru prejudecă egală îndreptăţire personale, garantate cu preînaltă diploma din 20. Octobrie 1860, s'au adăusă aci dispositiunile §lui alu 3 din proiectul regescu.

§. 3. din proiectul comitetului trece la cele două religiuni în §. 1. legalu recunoscute, şi procede în privinţă aceloră după aceleasi principii, care s'au observatu şi în §. mai de innainte în privinţă naţionalităţilor.

§§. 4, 5, 7 au remasu şi în privinţă stilisării ne-schimbati, pe cându în § 6 s'au instratu numai adăusulu mai susu menţionatu.

Săbiu, 22 Augustu 1863.

Georgiu Comite de Beldi m. p.

Franciscu de Trauschensfels m. p.

referinte.

La întrebarea presiedintelui deaca se doresce şi cetirea testului român şi magiaru, dieta declara, a fi multiemita cu cătu au auditu.

Referintele Cipariu (de pe tribuna) corege mai antăiu unele defecte gramaticale şi stilistice din testulu românesc, apoi citeşte cuventulu urmatoriu:

Înaltă casa! Cându amu luat asupră-mi insarcinarea de coreferentu, cu care m'au onoratu respectabilă comisiune, compusa în sensul regulamentului acestei înalte case spre consultarea asupră antăiului proiectu de lege şi spre formularea unei pareri propunende înaltei case spre decisiune, — cându luai asupră-mi, dăcu, această onorifica

insarcinare, numai decât amu și simțitu greutatea acestei întreprinderi și mi-a parutu multu reu, ca acelu confrate onorabile, carele fusese insarcinatu cu formularea proiectului, esitu sub numele comisiunii dietale ad hoc, nu se afla de fatia, că însuși sa-si apere din cuventu in cuventu și sa motiveze mai pe largu acestu proiectu nou de lege, care s'au împartășitu inaltei case in tustrele limbele tierei, și care acum s'a prelesu. — Mi-a parutu foarte multu reu, pentru ca obiectulu atātu este de importante, pentru-ca acceptarea natiunei române atātu este de incordata, pentru-ca rezoluțiunea acestei grele cestiuni cere atāt'a capacitate, atāt'a sânge rece, și atāt'a cercumspectiune in toate laturile, câtu fia carele din noi, și cu atātu mai vertosu eu insumi, ne simțimu și cauta sa ne simțimu oșescumu strimbati sub greutateulu acelei mari responsabilități, ce jace pe umerii nostri, deca cumva din o cauza s'au alt'a, din debilitate, au precipitanția, au dintr'unu neastemperu reu calculatu, amu comite vreo eróre, a cărei consecuință sa aiba triste și neplacute urmări pentru venitorulu natiunei române, despre a cărei esistență politica chiaru acum se tracteaza, s'au și deca numai nu amu nimeri s'au dorințele natiunei noastre, s'au intențiunile cele mai curate ale acestui mare principatu alu Transsilvaniei.

Nu amu de lipsa, credu eu, sa intemeiezu momentulu cestiunei prezente. O seria lunga de seculi a trecut pe pământulu patriei noastre, in care acēsta natiune laborioasă, ci respinsa de toate părțile, ajunsese la sörtea cea mai de pre urma a elotiloru spartani și a sclaviloru Americi celei liberali, — in care ea pre acestu pământu era fără patria, fără nici unu dreptu politicu, fără nici o viață natiunală, fără nici o aperiare s'au scutintă din partea statulu, pentru carele-si versă sângele in ostirile asupr'a popóreloru barbare inimice acestei țeri, fără de a seceră și glori'a virtutiloru militare pentru natiunea sea, carea in sudorea fetiei sele-si nutri'a nu numai numărós'a-si familia, ci totu o data contribuia spre sustinerea unei caste privilegiate, carea-i inchisese din parte-si tota usi'a spre o eluptare din aceasta servitute umilitóre.

Insa gratia spiritulu civilisatoriu, gratia geniulu protectoru alu inaltei case domnitóre, auror'a emancipărei natiunalității române din Transsilvania n'a potutu sa se mai acopere de greii nuori și intunecosi, ce nu suferia respandirea luminei și libertății pe orizontulu Transsilvaniei. (Bravo!)

Astadi insa acea aurora, ce numai speranția ne apromitea in venitoru, ce numai precursoru era alu unui sör deplinu luminatoru și alu unei di'e maretie pentru natiunea română, astadi, dicu, incepe a face locu acelu sör și acelei di'e, de care atāt'a au suspinatu parintii nostri, că se le vedea, și nu le-au vedutu. Aceasta di' de astadi va sa inceapa o noua epoca in viața natiunala a romaniei transsilvane, o epoca, carea ne place a crede, ca va fi spre multamirea nu numai a casei suverane, ce ne-a luat sub protecțiunea sea, ci și spre multamirea tuturor natiuniloru, care de-la providinția sunt puse in mediulu nostru, nu spre împarechiare și asuprirea unei altei'a, ci spre imprumutăt'a ajutorire și conlucrare spre acelasi scopu, care e înfiorirea acestei patrie binecuvantate de-la natura, in sa până acum multu remase inapoi numai și numai din acea cauza, ca aceasta frățieșca cointielegere intre natiunalitățile patriei au fostu lipsitu cu totul, pentru ca fia care natiunalitate credeă, cumca interesele particulare sunt o carare mai secura spre a ajunge la acestu scopu doritu, pentru-ca fia care credeă, cum-ca fericirea patriei e identica numai cu buna starea unei seau altei natiunalități, ear nu cu buna starea tuturor fiiloru acestui pământu (Bravo!) Speramu in sa, s'au ce e mai multu, avemu și convicțiunea, ca acele idei triste și funeste, cari retinura atātu de îndelungatu progresulu fericirii acestei patrie scumpe, au facutu și voru face locu aceluor idei de civilizațiune, de dreptate, de libertate și de umanitate, care sunt caracterulu epoceloru mari și glorioșe, și la care, că la unu scopu supremu, alērga intrēg'a omenime din toate puterile, și la cari in urma sperēza, ca va și ajunge, peste scurtu s'au peste lungu, pentru ca acelu scopu e sântu, eternu, pentru ca elu e dorirea animei omenesci și postulatu ratiunei supreme, — pentru ca e postulatu, cuventulu și voi'a lui Ddieu (Bravo!)

Acestui postulatu neminea cu consecuința nu se pōte subtrage, și sum convinsu, cumca natiunei române, de aci înainte, intrandu și ocupandu locul, ce i se cuvine intre

natiunile transsilvane, cu atātu mai puțin se va subtrage, cu câtu insasi a gustatu mai multu, de câtu altele amarulu epocii trecute, mai multe de câtu altele a purtat jugulu despotismulu și alu spiritulu de invidia, intoleranția, ura natiunale și mai personale, și potemu dice alu spiritulu de neumanitate.

Natiunea română impreuna cu confesiunile ei, inarticulata prin legea, care e obiectulu di'e, va și respecta cu umanitate, amorē, reverenția și frățietate pe toate natiunalitățile Transsilvaniei inarticulate s'au nearticulate, toate confesiunile recepte, s'au inca nerecepte, și nu va pune din partea sea nice o pedeca liberulu exercitiu alu deplinei libertăți individuali, alu convicțiuniloru politice și religioșe, și va observa cu scumpătate inaltele principie ale umanității, care suntu proclamate și recunoscute de toate natiunile civilizate. Comisiunea consultatoriă, alu căreia avui și eu onore de a fi membru, inca a purcesu totu din aceste principie, și cându cu unanimitate cordiale intre toti membrii acestei comisiuni s'au inoitu intru recunoscerea natiunei române și a confesiuniloru ei, pre deplinu și intocm'a, precumu suntu recunoscute inca mai demultu cele până aci asiā numite natiuni și confesiuni recepte și regnicolare ale Transsilvaniei, cu toate drepturile natiunale și individuali, civile și politice fără nici o diferință de natiune s'au confesiune — totdeodata a credutu de a sea sânta datorință, cu carea e datore umanității și spiritulu publicu alu Europei, precum și aceluor fundamentali a le imperiulu, a da espressione totdeodata și acei convicțiuni, cumca prin inarticularea natiunei române și a confesiuniloru ei in sistem'a regnicolara transsilvana — inalt'a casa nu voiesce nice decum, că spiritulu exclusivu, intolerante, și invidiosu, care a domnit in sistem'a vechia a Transsilvaniei, sa mai domneasca și de aci innainte (Bravo!) ci din contra, cumca inalt'a casa scie impacă toate interesele natiuniloru și ale individiloru in acelu modu, care sa respunda și drepteloru dorințe ale natiunei române, precum și cerințeloru tempulu și ale spiritulu de umanitate.

Inalt'a casa, carea e chiamata a delibera și a decide in meritu in acēsta cauza atātu de momentósă, e totu deodata rogata cu profunda umilintia, a lua in nume de bine și aceste puținē descoperiri, co avui onore ale respicā din acestu locu că coreferințe alu comisiunei ad hoc, recomandādu totdeodata elaboratulu aceleesi comisiuni spre acceptare din partea inaltei case. — (Sa trăieșca! Bravo!)

Presedintele poftește pre membrii dietei a se prepara pentru desbaterea generala asupr'a proiectulu pusu la ordinea di'e pe sedinția cea mai de aproape, ce se va tine Vineri in 16/28 Augustu.

Negruti (Fekete) recomanda a se primu rogarea opidulu Blasiu pentru reprezentare in dieta; Mitr. Conte Siuluti spriginesce rogarea opidulu Blasiu, care, de si micu la numeru, dar are mare insemnatate prin metropoli'a, prin capitalulu, prin soțele sele, și nu merita a fi pusu chiaru și indereptulu Mociulu, care n'are nici o insemnatate. Rogarea e spriginita, și se va predă comitetulu de petitiuni.

Apoi provoca presedintele pre comisiunea de verificatiuni, a reportā despre alegerile membriloru intrati mai tardiu in dieta, și Hannia că referinte raportēza de pe tribuna despre alegerile deputatiloru: 1) Lazaru, 2) Buteanu, 3) Nicola, 4) Sipotariu, 5) Mich. Bohatielu, 6) Gaitanu, 7) Maager, 8) Lang.

In fine interpeleaza Schuler-Libloy impreuna cu E. Herbert, Schneider, Dr. Maioru, Schwarz Dr. Vasiciu, Birthler, Moga, Dr. E. de Transschenfels M. Schuller și Florianu pre inaltulu presidiu alu Guvernulu in scrisu, ce mesuri s'au luat in contr'a prevaricariloru judei tractualu Apathi pentru de a sustine a scutulu legiloru? (Unu corēspondintu din Vingardu scrisese adeca in Nr. 201 alu lei „Herm. Ztg“ etc. ca judele tractualu Apathi, care și de altumintea inchide in prinsori pe omeni nevinovati pentru de a stōrce banide-la ei, prinse, inchise și maltrata pre unu june scapatu de militia sub pretestulu de fugariu, care in urm'a acestoru maltratari barbare s'a bolnavitu și a si moritu. Red.)

Presedintele promite a reportā la tempulu s'au.

Cu aceste sedinția se incheia la 11 1/4 ore.

Siedinti'a XVIII.

ținuta Vineri in 16/28 Augustu 1863.

Inceputul ședinței la 10¹/₄ ore cu citirea și verificarea protocolului după unele observații, parte stilistice, parte reale din partea lui Schnell, Hannia, I. Balomiri și Schuler-Libloy.

Președintele enunță, ca desbaterea generală asupra I. propozițiilor regesci e deschisă; apoi citește numele celor ce s-au înscris ca vorbitori. Obert ebiectă, ca numai asupra proiectului comisiunii, — care precum se știe, se abate ce-va de la formă proiectului propoziției regesci, — se poate face desbaterea, și nu asupra propoziției regesci înseși. (Așa e! So ist's!)

Apoi cere cuvânt Contele Beldi (pentru primă ora în această sesiune *) și dice: Domnule Președinte! Înalta reprezentanță a țării! Apăsarea împrumutată, bapreptatea cere, ca proiectul de lege cestiunată să se rezolve astfel, încât cei interesați de el să devină deplin multamiti și îndestuliti. Și eu, care am fost membru al comitetului, ce elaborează acest proiect, mă apropiu de această afacere cu toată sinceritatea, pentru a se introduce în condicele țării totu aceea, ce aru pot servi spre multamirea lor, că, precum celelalte trei națiuni ale țării, adică națiunea Magiarilor, Securilor și Sasilor, să aiba Românii deplină libertate politică și confesiunală. E adevărat, că ei prin fapta sunt deja în posesiunea acelor drepturi, care până acum le avu numai cele trei națiuni privilegiate, și așa multor li s'ar pot pară de prisos, a mai pertracta ce-va în privința acestă; dar fiindcă națiunea română pune pondă mare pe aceea că nu numai drepturile individuale, ci și cele naționale atât în privința politică, cât și în afacerile religioase să se le scia proclamate și petrecute în legile țării: de aceea cu cea mai mare prevenință mă declar pentru îndestulirea acestor dorințe ale lor, (Eljen! Sa trăiescă!) și anume mai cu seama din motivul acel, căci sum incredințat pe deplin, ca numai în modul acestă se pot spera și accepta, că națiunea română cunoscându loialitatea celorlalte trei națiuni, și densă din toată puterea sa va contribui, ca constituțiunea avită, carea o-amu recastigat, de și cu unele schimbări esențiale, prin diplomă din 20 Octobrie 1860, să se sustină, (sa trăiescă!) și că toate acele reforme, care prin schimbarea împregiurarilor timpului se arată că ne'ncungiurabile, să se înființeze prin conlucrarea lor pe cale constituțională în concordia frăției, și așa credința cea ne'nfrazgibilă către Monarhul nostru avându-o totdeună dinaintea ochilor, dezvoltarea spirituală și materială a țării, de carea avem atâta lipsă, prin conlucrarea lor să se înainteze, și să se castige îndestulirea țării noastre. Eu dară sum pentru proiectul de lege propus, și adică mai cu seama din acea cauză, căci îndreptățirea egală politică și religioasă a națiunii române va fi de mare influență asupra constituției noastre avite și asupra autonomiei țării noastre (Eljen! Sa trăiescă!)

(Va urmă.)

Sabiu in 16 Augustu. (Dela dieta) Cu ședința de astăzi se începu adevăratele lucruri meritorie ale dietei transilvane; căci astăzi se deschise desbaterea generală asupra I. regesci. Afară de ședința II, adică de deschiderea solenă a dietei, după parerea noastră n'a fost ședința atât interesantă ca cea de astăzi, — ceea ce se putea conchide și din galeriile cele îndesuite de pline de privitori din toate națiunile, dar mai cu seama din Români. Astăzi vorbi întâi data și Contele Beldi. Până când vom fi în stare a comunica vorbirile cele mai remarcabile per extensum, anticipăm, ca dintre Români vorbi Mitru. Conte Siulutiu, Eppulu Baronu de Siagun'a, Cons. gub. Lazaru, Capitanulu suprem Bohatielu (ambii din grama pentru primă ora), Administratorulu comit. Puscariu, Secret. gub. Mog'a, Capitanulu suprem Branu de Lemeny, Assessorulu de Tabl'a reg. Gaitanu și Protosinghelulu Pope'a; dintre Sasi Parochulu din Sighisiora Michailu Schuller și Senatorulu totu de acolo Gull. Ședința țină de la 10 ore până la 1¹/₂. —

*) Sesiunea e complexul tuturor ședințelor unei diete, pe când ședința e o singură adunare. Red.)

În comitetulu dietei pentru consultarea propoziției prime regesci privitoare la executarea îndreptățirii egale a națiunii române și a confesiunilor ei se alesera din despartiminte dd. urmatori:

Din desp. I. A. Bohatielu și Sipotariu, din desp. II. Baronu de Siagun'a și Cipariu, din desp. III. Haupt și de Sanciari; din desp. IV. Bar. de Friedenfelds și Franc. de Trauschenfels; din desp. V. Gull și Lassell, desp. VI. nu există; din desp. VII. și VIII. contele Beldi, Trausch, de Domzsa și Baritiu.

Referinții acestui comitetu suntu Franciscu de Trauschenfels și Cipariu. —

Pentru consultarea proiectului alu doilea de lege privitoriu la întrebuintarea celor trei limbi din țară în corespundința publică oficiosa, se au alesu comitetu dietale din despartiminte, ce consta din urmatorii dd.:

Din desp. I. Dr. Ratiu și Florianu; din desp. II. Alduleanu și Lazaru; din desp. III. Haupt și de Sanciari; din desp. IV. Bolog'a și Dr. de Trauschenfels; din desp. V. Gull și Schuller Libloy; din desp. VII. și VIII. de Rosenfeld, Zimmermann, Dr. Vasiciu și Lászlófy.

Referinte: Schuler de Libloy.

Din strainatate.

Conferințele din Frankfurt țină rostul, și se crede, că se voru prelungi multisoru preste terminulu prefaptu. — La cuventulu M. S. Imperatului, ce lu comunicam în numărulu trecut, răspunsu Regele din Bavaria în cuvinte foarte demne și patriotice, provocându pre principii germani a deschide ei însși calea înaintării poporulu germanu. — Austria castiga simpatii totu mai mari în Germania, pe când Prusia le perde din ce în ce. — Regele din Saxonia a chiamatu pre fiulu seu celu mai mare, principele de corónă, la Frankfurt, că reîntorcându se densulu la Dresda, să fie substituitu prin acel. —

Cauza polonă face o pauză, carea Russia o folosește pentru de a tramite emissari prin Italia, cari să agiteze pre Mazzinistii și alte partide revoluționare asupra Franciei și Austriei.

Mai nou.

În ședința de astăzi (din 17/29 Augustu) vorbira: I. Balomiri, Baronu Bedeus, Rannicher, de Domzsa, Schuller-Libloy, C. Schmidt, Wittstock, Pantiu, Lászlófy, Baronu de Siagun'a, Sipotariu, Franc. de Trauschenfels. Obiectulu dilei fu desbaterea generală asupra proiectului comitetulu dietei, respective a proiectului regimulu în privința propoziției I. regesci. Românii totu—afară de I. Balomiri—partinira proiectulu comitetulu, Sasii totu—afară de Fabini, care însă nu vorbi, și de referințele Franc. de Trauschenfels, care-lu aperi, lu refusara. Votare însă nu s'a facutu. Ședința cea mai de aproape luni in 19/31 Augustu; la ordinea dilei e pusă desbaterea specială asupra propoziției I. regesci. — Președintele comunica mai multe denumiri de regalisti (de noi deja comunicate.) D. Baritiu care de câteva zile lipsise din dieta și din Sabiu, reintorsu.

Preturiile de piață

din Sabiu in 16/28 Augustu 1863.

	fl.	xi.
Grăul de frunte, galét'a nemt. (Metzen)*)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de cода „	3	20
Secar'a galét'a nemtiesca (Metzen)*)	2	47
„ de midilocu „	2	40
„ cода „	2	33
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	33
„ de midilocu „	1	27
„ cода „	1	20
Cucuruzulu galét'a nemtiesca (Metzen)	2	40

*) 3 galete nemtiesci suntu=2 galete ardelenesce.